

Länsstyrelsen
Kalmar län

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Södviken SE0330084

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers och arters utbredning i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0330084 Södviken

Kommun: Borgholm

Områdets totala areal: 2019 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2015-12-17

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-14

Markägarförhållanden:

Privat, kommun

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 1996-03-01, regeringsbeslut M96/867/4, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

1140 - Blottade ler- och sandbottnar

1150 - Laguner

1160 - Stora vikar och sund

1310 - Glasörtstränder

1620 - Skär och små öar i Östersjön

1630 - Strandängar vid Östersjön

6210 - Kalkgräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6280 - Alvar

6410 - Fuktängar

6510 - Slätterängar i låglandet

7230 - Rikkärr

- 1974 - Alvarstånds, *Senecio jacobea ssp. gotlandicus*
- A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*
- A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*
- A082 - Blå kärrhök, *Circus cyaneus*
- A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*
- A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*
- A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*
- A166 - Grönbena, *Tringa glareola*
- A170 - Smalnäbbad simsnäppa, *Phalaropus lobatus*
- A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*
- A193 - Fisktärna, *Sterna hirundo*
- A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*
- A195 - Smätärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)
- A197 - Svarttärna, *Chlidonias niger*
- A307 - Höksångare, *Sylvia nisoria*
- A338 - Törnskata, *Lanius collurio*
- A466 - Sydlig kärrensäppa, *Calidris alpina schinzii*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: att bevara de livsmiljöer och arter som är knutna till de strandnära betesmarkerna och grunda brackvattenområdena såsom det rika fågellivet och de viktiga reproduktionslokalerna för fisk.

Motivering: ett mycket variationsrikt område med en del på land där det finns värdefulla lokaler för häckande och rastande fåglar. Naturbetesmarkerna präglas av lång kontinuitet av hävd och strandängarna hyser en stor artrikedom både när det gäller kärlväxtflora men även ovanliga och hotade svampar och fjärilar har sin hemvist i området. Marina naturtyper utgör viktiga lekplatser för fiskar med växtsamhällen präglade av bandtång, kransalger och nateväxter. De grunda delarna är en viktig födokälla för fågellivet. Området är utpekad enligt RAMSAR (våtmarkskonventionen) och ingår i bevarandeområdet för odlingslandskapet.

Prioriterade åtgärder:

- upprätthållande av hävd på naturbetesmarkerna inklusive strandängarna
- regelbundna röjningsinsatser. Inga träd och buskar ska finnas närmast stranden.

- långsiktigt minskande antropogen påverkan (minskande utsläpp av närsalter)

Beskrivning av området

Natura 2000-området Södviken ligger vid Ölands östra strand mellan Föra och Persnäs. Området har nyttjats som samfälld betesmark eller slåtteräng så långt tillbaka man kan minnas. Det är troligt att flera av de högre belägna markerna har betats under hela 2000 år – ända sedan romersk järnålder. Dess långa historia som betesmark har givit upphov till en rik biologisk mångfald. Här häckar och rastar många fågelarter som kräver öppna välhävdade marker för födosök och lyckade häckningar.

I området växer också mängder av kärlväxtarter som kräver välhävdad, ogödslad mark. Det förekommer stora skiftningar mellan kalkrik och kalkfattig jordmån, samt mellan fuktiga och torra miljöer och i vissa delar är jordtäcket så tunt att flisan (kalkberggrunden) går i dagen. Tack vare den stora variationen är florán ovanligt artrik. Även många ovanliga och hotade svampar och fjärilar förekommer.

En stor del av betesmarkerna är lågt liggande och översvämmas regelbundet. Inom området förekommer flera små öar och eftersom vattnet är grunt kan de betande djuren röra sig fritt över hela området vilket ger goda förutsättningar för ett rikt fågelliv.

Den största delen av området utgörs av marina naturtyper. Dessa utgör mycket viktiga lekplatser för fiskar med sina växtsamhällen med bandtång, kransalger och nateväxter. De grundaste delarna är också en mycket viktig födokälla för fågellivet.

Området är utpekad enligt RAMSAR (våtmarkskonventionen) och ingår i bevarandeområdet för odlingslandskapet.

Vad kan påverka negativt

Observera att detta endast är några exempel på faktorer som kan skada områdets värden. Att en verksamhet är listad som ett tänkbart problem innebär inte att den är förbjuden. Vissa av verksamheterna kan omfattas av den tillståndsplikt som gäller om det finns risk för betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området. I andra fall är inte tillståndsplikten aktuell men behov kommer att finnas att följa upp det specifika problemet. För att få närmare besked om vad som gäller i ett enskilt fall kan det vara lämpligt att ta kontakt med berörd tillsynsmyndighet som är Länsstyrelsen eller vid skogsbruksåtgärder Skogsvårdsstyrelsen.

Följer man som enskild de allmänna hänsynsregler som läggs fast i vår lagstiftning (t.ex. miljöbalken och skogsvårdslagen) eller följer regler i tvärvillkor så har man fullgjort även sina grundläggande krav på hänsyn till Natura 2000-området.

Tvärvillkor omfattar i huvudsak följande områden:

- Begränsning av högsta antalet djur i ett jordbruk
- Försiktighetsmått för gödselhantering, inklusive krav på lagringskapacitet
- Spridning av gödselmedel
- Föreskrifter om andelen höst- eller vinterbevuxen mark
- Försiktighetsåtgärder vid spridning av bekämpningsmedel

För mer information om tvärvillkor se Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se)

Specifika problem för naturtyper och arter

- Igenväxning av de strandnära delar som inte har åtgärdsplan inom miljöersättningssystemet för bevarande av betesmarker och slåtterängar.

- Predation av sjömarksfåglars ungar och ägg vilket utförs av bl.a. korp, kråka, mink, räv och grävling. Sekundärt utgör då också trädjungar, enstaka träd och större buskage invid strandängarna (>200 m) ett hot då de ökar risken för boplundring.

- Störningar orsakade av friluftsliv, båttrafik, fisketurism, jakt, vattenskotrar, windsurfing etc. kring viktiga häckningslokaler för tärnor och vadare under häckningstid och under den del av året som många rastande fåglar uppehåller sig i området.

Verksamheter m.m. som generellt kan påverka naturtyperna och arterna negativt

- Utsläpp av olja och kemikalier från fartygstrafik i Östersjön.
- Övergödning av marina naturtyper genom t. ex. tillförsel av närsalter i Östersjön.
- Utebliven, försvagad eller felaktig hävd i hävdberoende naturtyper. Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Rutinmässig användning av avmaskningsmedel med makrocykliska laktoner (där avermectinerna ingår) bör undvikas eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. Särskilt allvarligt är användandet av bolus då detta innebär en giftspridning under flera månader.
- Tillförsel av kväve (gödning) i naturbetesmarkerna via nederbörd, vinterbete, sambete med vallodling eller tillskottsutfodring. I betesmarker med miljöersättning sker tillskottsutfodring i enlighet med åtgärdsplanen.
- Övergödning av strandnära naturtyper genom ökad pålagring med ruttnande fintrådiga alger. I äldre tider förekom tångtäkt för användnings som gödningsmedel. Därigenom hölls strandområdena fria från större tångvallar/driftvallar. Observera att driftvallar med årlig vegetation (1210) är en egen naturtyp varför borttagande av alla driftvallar, som innehåller makroalger, t. ex. bandtång och blåstång, påverkar naturtypen (1210) negativt.
- Igenväxning med buskar och träd. Träd bör inte alls förkomma i närheten (200 m) av en strandäng.
- För hård buskröjning och borttagning av buskrika bryn i betesmarker kan missgynna bl.a. törnskata, höksångare och ängshök. Nära stranden bör dock marken vara fri från busk.
- Införande av för naturtyperna främmande arter.
- Exploatering och förändrad markanvändning i området eller i omgivande marker, t.ex. skogsplantering, uppodling, dikning, dränering eller andra avvattningsföretag, invallning, täktverksamhet, muddring, uppläggande av muddermassor och samhällsbyggande av olika former.
- Onaturliga förändringar av det marina vattenutbytet.
- För hårt fiske eller fiske med redskap som skadar bottenarna och icke selektiva fiskeredskap som hotar den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Uppsättning av holkar för tornfalk i närheten av vadarfåglars och tärnors häckningsområden.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

- Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och naturvårdsförvaltning av området.
- Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller 300 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land). Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden till exempel uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller till exempel för byggnader som behövs för jordbruket, skogsbruket, fisket eller verksamheter till vilka tillstånd har lämnats enligt miljöbalken.
- Delar av Natura 2000-området är också naturreservat (Östra Vässbys sjömarker (2000), Hjälmsstad sjömarker (2001), Marsjö sjömarker (2001) och Södviks sjömarker (2001) och skyddas enligt 7 kap 4-8 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras bl.a. naturvårdsförvaltningen, allmänhetens fri- och skyldigheter samt markägarens/nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång.

- Delar av området är djurskyddsområde som gäller enligt 7 kap. 12 § miljöbalken med tillträdesförbud under 1 april - 30 juni.

Förslag till bevarandeåtgärder för Södviken:

- För de delar av Natura 2000-området som är naturreservat finns fastlagda skötselplaner (fastställda åren 2000-2001) med bevarandeåtgärder som bör följas. Exempelvis skall sjömarkerna betas årligen, området längs stranden skall vara fri från träd och buskar, vissa igenvuxna delar skall restaureras och igenväxningsvegetation skall röjas kontinuerligt.

- Natura 2000-området omfattas i nuläget av miljöstöd för bevarande av betesmarker och slåtterängar. Bete, slåtter och röjning av igenväxningsvegetation bedrivs enligt fastställda åtagandeplaner. När innevarande stödperiod upphör måste skötselavtalet förnyas, antingen genom en ny miljöstödsperiod eller genom annat avtal.

- Delar av Natura 2000-området som idag inte hävdas och är starkt igenvuxen bör omfattas åtagandeplaner inom ramen för miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar för att förbättra områdets bevarandestatus. Det är viktigt att strandnära (>200m) trädgångar på sjömarken försvinner. Områdets terrestra delar är avhängiga fortsatt skötsel av gräsmarkerna.

- Utredning av behovet och konsekvenser av att lägga igen diken med markavvattningseffekt. I samma utredning bör inkluderas kartläggning av låglänta delar som skulle kunna restaureras eller återskapas till våtmarker.

- Fågelskyddsområdet bör utvidgas till att gälla större delar av Natura 2000- området.

- Natura 2000-området berörs av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för skräntärna och sydlig kärrsnäppa. Åtgärdsprogram förordar konkreta och specifika åtgärder för skydd och bevarande av särskilt hotade arter och livsmiljöer. Hänsyn bör tas till dessa och i de fall de ännu ej är färdigställda kan en eventuell revidering av skötselplan/bevarandeplan kan bli aktuell.

Bevarandetillstånd

De betesmarker och slåtterängar som ingår i miljöersättning för betesmarker och slåtterängar bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. I övrigt krävs dock uppföljningsinsatser för att kunna dra en säker slutsats.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Kvantitativa uppföljningsmål för arter utpekande enligt fågeldirektivet:

- Det ska finnas minst 40 par av vitkindad gås i detta Natura 2000-område

- Det ska förekomma minst ett par brun kärrhök i området

- Det ska finnas minst 33 par av skärfläcka i området

- Det ska finnas minst ett par av ljungpipare i området

- Det ska förekomma minst 7 par av brushane i området

- Det ska förekomma minst 2 par av skräntärna i området

- Det ska förekomma minst 3 par av fisktärna i området

- Det ska förekomma minst 27 par av silvertärna i området

- Det ska förekomma minst 3 par av småtärna i området.

- Det ska förekomma minst 10 par av sydlig kärrsnäppa i området.

(Siffror ovan baseras på häckfågelinventering i ytterskärgården, årliga uppgifter, medelvärden

avses).

Uppföljningsinsatser för detta Natura 2000-område kommer i övrigt att framgå av den uppföljningsplan som kommer att tas fram.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1110 - Sandbankar

Areal: 440,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bankar som är permanent täckta av havsvatten. De ligger vanligen på relativt grunt vatten, med ett maximalt djup på ca 30 meter under havsytan. Bankarna består i huvudsak av sandiga sediment, men andra kornstorlekar kan också förekomma, t ex ler, grus inklusive skalgrus, sten och stenblock. Bankarna skiljer sig topografiskt från omgivande bottenområden.

Det varierande bottensubstratet erbjuder livsmiljöer för både mjuk- och hårbottenlevande arter. Bankarna kan vara fria från vegetation eller täckta av sjögräs och/eller makroalger. De bankar som är belägna längre ut från kusten har ett gott vattenutbyte och fungerar ofta som refug för marina arter som trängts bort från mer kustnära områden.

Trålning och/eller sandsugning kan ha förekommit i habitatet.

Kommentarer

Sandbankar förekommer i marin atlantisk och marin baltisk (Östersjö-) biogeogra-fiskregion.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen sandbankar (1110)

Arealen ska vara minst 440,3 ha. För att uppnå ett gott bevarandetillstånd ska de sublittorala sandbankarna ha strömförhållanden som garanterar bra vattenomsättning och ger större siktdjup med ingen eller ringa sedimentation. Naturtypen kräver att vattnet är klart utan stor förekomst av partiklar. Vattenkvalitet ska vara god, vilket bl. a. innebär att den antropogena påverkan genom eutrofiering ska långsiktigt minska. Fiske med icke- selektiva redskap ska undvikas. Artsammansättningen ska vara naturlig. Arealen långskottsbotten behålls eller ökar. Arealen musselbankar får inte minska. För naturtypen typiska arters populationer får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms inte ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. Orsaken är att den berörda vattenförekomsten inte har god ekologisk och kemisk status enligt VISS (vatteninformationssystem Sverige).

1140 - Blottade ler- och sandbottnar

Areal: 62 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Grunda, sandiga och leriga bottnar som delvis blottas vid lågvatten. Dessa bottnar är ofta fria från makrovegetation men med stora mängder blågrönalger och kiselalger. Fintrådiga alger kan förekomma.

Naturtypen är viktig för änder och vadarfåglar, som söker föda i de grunda bottarna.

Avgränsning mot strand är medelhögvattenstånd. Det lägsta lågvattenståndet avgränsar habitatet mot djupare vatten.

Kommentarer

Blottade ler- och sandbottnar förekommer i boreal och kontinental biogeografisk region.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen blottade ler- och sandbottnar (1140)

Arealen ska vara minst 62,0 ha. Bottnarna blottas vid lågvatten. Naturtypen ska uppnå gynnsamt bevarandetillstånd genom att vattenkvaliteten får god ekologisk och kemisk status.

Detta nås genom att övergödning och annan antropogen belastning minskar tills den blir försumbar. Naturtypen ska ha naturlig artsammansättning med stora mängder blågrönalger och kiselalger. Vid gynnsamt bevarandestatus utgör naturtypen en viktig miljö för änder och vadarfåglar som födosöksområden. Då vattenkvalitet uppnår god status minskar mängd av drivande mattor av fintrådiga alger. Populationer av för naturtypen typiska arter får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms inte ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. Orsaken är att den berörda vattenförekomsten inte har god ekologisk och kemisk status enligt VISS (vatteninformationssystem Sverige).

1150 - Laguner

Areal: 85,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Helt eller delvis avsnörda grunda havsvikar, skilda från havet genom trösklar, tät vegetation eller dylikt som begränsar vattenutbytet. Naturtypen är ett mosaikartat biotopkomplex som är rikt på olika slags växt- och djursamhällen. Laguner utgör en viktig livsmiljö för exempelvis fågel- och fiskarter.

I norra och mellersta Östersjön har dessa vikar helt eller delvis avsnörts från havet på grund av den ständigt pågående landhöjningen. I södra Östersjön har landhöjningen upphört

Lagunerna uppvisar ett antal successionsstadier med avseende på topografi och vegetation. I Östersjön räknas följande morfologiska typer till laguner: förstadium till flada, flada, gloflada och glo.

Laguner kan ha varierande salthalt och vattenvolym beroende på avdunstning, nederbörd samt tillfälliga inflöden av havsvatten. Vegetation kan saknas helt eller vara riklig och bestå av exempelvis kransalger, nateväxter och slingväxter, beroende på i vilket successionsstadium lagunen befinner sig i.

Lagunernas mynningsområden mot havet kan ha många olika morfologiska karaktärer, som reglerar vattenomsättningen och tillförsel av havsvatten. Maxdjupet överstiger normalt inte 4 meter. Laguner är normalt mindre än 25 ha, kan vara större vid rörliga kuster. Hällkar ska inte räknas som laguner. Avgränsning från land är vid medelvattenståndet. Avgränsning mot öppna havet sätts vid trösklarnas yttre kant.

Muddring kan ha förekommit i habitatet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen * laguner (1150)

Arealen ska vara minst 85,1 ha. Laguner präglas av varierande vattenmängd och salthalt, en naturlig långsam vattenomsättning och en artrik vegetation, särskilt ifråga om kransalger. I lagunerna ska vattnet ha god kvalitet. Den antropogena påverkan genom utsläpp av fosfor och kväve ska långsiktigt minska. Artsammansättningen ska vara naturlig. För naturtypen typiska arters populationer får inte minska. Lagunen ska utgöra en betydelsefull lek- och reproduktionsmiljö för fiskarter samt utgöra en värdefull lokal för vadare och andfåglar.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms inte ha ett gynnsamt bevarandetillstånd på grund av den berörda vattenförekomsten inte har en gynnsam ekologisk och kemisk status (enligt VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 91,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund med begränsat inflytande av sötvatten. Dessa habitat-komplex är ofta skyddade från kraftiga vågor samt innehåller olika typer av sedi-ment och substrat med artrika bentiska växt- och djursamhällen. Gränsen för grunt vatten kan ofta definieras genom närvaro av ålgräs- eller natesamhällen. Vissa delar kan dock vara utan vegetation och djupare. Vikarna är normalt större än 25 ha

Avgränsning mot land går vid medelvattenståndet.

Muddring kan ha förekommit i habitatet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen stora vikar och sund (1160)

Arealen ska vara minst 91,6 ha. Naturtypen ska präglas av god vattenkvalitet, samt naturlig vattenomsättning. Det ska finnas sediment med artrika bentiska växt- och djursamhällen i de grundare delarna av viken. Naturtypen ska så långt som möjligt skyddas från eutrofiering och annan antropogen belastning. Vattenområdets betydelse som reproduktions- och uppväxtområde för fisk samt födosök för vadare ska bevaras. Viken ska ha en naturlig artsammansättning utan inslag av främmande arter. I de grundare delarna av viken ska ålgräs- och natesamhällen förekomma. För naturtypen typiska arters populationer minskar inte påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd. Orsaken är att den berörda vattenförekomsten inte har god ekologisk och kemisk status (enligt VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1310 - Glasörtstränder

Areal: 34,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ler- och sandsediment som periodvis översvämmas av havsvatten, huvudsakligen koloniserade av glasört och andra annueller eller gräs. Saltrika fläckar, s.k. skonor eller saltbrännor, kan förekomma.

Typen kan finnas som inslag i Salta strandängar (1330) eller Havsstrandängar av Östersjötyp (1630). Gränsen mot havet går vid medelvattenståndet.

Kommentarer

Naturtypen är ofta välhävdad.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen glasörtstränder (1310)

Arealen ska vara minst 34,4 ha. Ler- och sandsediment som är koloniserade av glasört. Naturtypen präglas av regelbundna övervämningar. Målet är att bibehålla naturtypen genom att den påverkas av vatten med god ekologisk och kemisk status. Detta är angeläget för att förhindra att det ackumuleras ruttande tång som driver som mattor i strandnära miljön. De angränsande strandängarna ska vara hävdade genom bete eller slåtter. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna får ske.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd. Orsaken är att den berörda vattenförekomsten inte har uppnått god ekologisk och kemisk status (enligt VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Areal: 21,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Grupper eller enstaka mindre öar och skär i Östersjön. Öarna utgörs av urberg eller morän samt ligger i ett exponerat läge och är i regel trädlösa. Även anslutande undervattensvegetation ingår ner till de fastsittande makrovegetationens nedersta djuputbredningsgräns.

Landvegetationen består av arter som är anpassade till torra, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Lavfloran är artrik och särpräglad. Vegetationen på vissa öar är starkt påverkad av kvävet från fågelspillning. Kala bergytor är vanliga. I de norra delarna av Östersjön medför landhöjningen en succession av många olika vegetationstyper. På öarna kan mindre enstaka träd förekomma, såsom barrträd, men även lövträd särskilt i Stockholms skärgård.

Öarna utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. I tillfälliga eller permanenta hållkar förekommer speciellt anpassade växt- och djursamhällen.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen skär och små öar i Östersjön (1620)

Arealen ska vara minst 21,9 ha. Landvegetation som är anpassad till torra, saltpåverkan och vindexponering ska bevaras. En artrik lavflora (mest skorplavar) ska bevaras långsiktigt. Den speciella faunan och floran som finns i hållkar på öarna ska bevaras. Öarna utgör häckningsplats för fåglar. Det ska finnas en naturlig algzonering som utgörs av brun- och rödalger. Spillning på öarna kommer naturligt från fåglarna. Ett viktigt delmål är att förbättra omgivande vattnets kvalitet genom att reducera mängden näringsämnen. Övergödningen utgör risk för syrebrist på bottenarna. Den antropogena belastningen ska minska för att upprätthålla god vattenkvalitet och härmed ge förutsättning för naturtypen att bevaras långsiktigt med naturlig artsammansättning. De för naturtypen typiska arternas populationer får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms inte ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. Orsaken är att den berörda vattenförekomsten inte har uppnått god ekologisk och kemisk status (enligt VISS, vatteninformationssystem Sverige).

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 194,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Strandbetesmarker och strandängar vid Östersjön.

Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slätter och/eller betesdrift. Flora och fauna varierar beroende på bl.a. underlag och hävdhistorik, och är oftast präglade av antingen pågående traditionell hävd eller tidigare hävd. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska finnas. Naturtypen är i allmänhet helt öppen, men enstaka träd och buskar kan förekomma. I södra Östersjön är strandkämpar en viktig indikatorart på en välhävdad miljö.

Strandhabitatet avgränsas mot havet vid medelvattenståndet.

Vegetationen påverkas av naturliga faktorer som till exempel landhöjning, vattenståndsväxlingar och isskrap och är mer eller mindre tydligt zonerad. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare.

Kommentarer

Strandängar vid Östersjön varierar dock en hel del beroende på var de förekommer.

Landhöjning, vattenståndsvariationer och isskrap har en mycket större inverkan i norra delen av Östersjöområdet vilket leder till en stor variation i naturtypens artinnehåll och en zonerad av vegetationen. Saltrika fläckar (saltbrännor) förekommer i naturtypen, särskilt i södra delen av Östersjön där salthalten är högre. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare. På platser med mycket gäss kan betespåverkan från dessa vara betydande och hålla naturtypen öppen.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen * strandängar vid Östersjön (1630)

Arealen ska vara minst 194,5 ha. Naturtypen är starkt präglad av lång kontinuitet av hävd genom bete. I strandängarna ska det förekomma en mosaik av olika hårt betade ytor, vilket gynnar fågellivet. Betestrycket ska vara av sådan styrka att ingen skadlig förnaansamling sker. Betespåsläppet ska ske efter att fåglarna har kläckt sina ungar i början av juni. Optimalt är att betesdjuren kan beta ända ut till vattenlinjen så att vassvegetation hålls tillbaka. Stängsling mot vattenlinjen bör inte förekomma. God vattenkvalitet är dock en viktig parameter för betesdrift utan stängsling mot vatten. Ingen påtaglig populationsminskning får ske av de arter som är typiska för naturtypen. Vedartad igenväxningsvegetation förekommer inte närmare än 200 meter från stranden eller vid andra gynnsamma häckningslokaler för våtmarksfåglar.

Strandängar genomgår naturlig fluktuation i vattenstånd pga av översvämningar, vilket leder till naturlig tillförsel av näringsämnen till strandängarna.

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms inte ha ett gynnsamt bevarandetillstånd. Markerna är välhävdade genom bete men det finns stora buskgrupper samt träd i direkt anslutning till strandängarna.

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 133,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Torra-friska, hävdpräglade kalkgräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Viktiga orkidélokaler är en prioriterad undergrupp av naturtypen och hyser antingen a) en riklig förekomst av orkidéer, b) en värdefull population av minst en nationellt mindre vanlig orkidéart, eller c) en förekomst (oavsett storleken) av minst en orkidéart som är nationellt eller regionalt sällsynt eller mycket sällsynt.

Kommentarer

Naturtypen är knuten till de områden i Sverige som har kalkrika jordar och förekommer främst i Skåne, Västergötland, Östergötland, Bohuslän (på skalgrus vid kusten), Uppland, Jämtland och på Öland och Gotland.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen kalkgräsmarker (6210)

Arealen ska vara minst 133,3 ha. Huvudmålet för naturtypen är att behålla höga naturvärden knutna till denna naturtyp genom att det långsiktigt upprätthålls hävd genom bete eller slåtter. Även kontinuerlig röjning av igenväxningsvegetation behöver utföras regelbundet. Till naturtypen är en mångfald av sällsynta, rödlistade, typiska och hävdgynnade arter knutna. Kärnväxtflora är artrik med ett flertal arter av orkidéer. Marken har naturlig näringsstatus utan gödning utom från betande djur. Ingen skadlig förnaansamling får lämnas kvar vid vegetationssäsongens slut. För naturtypen typiska arter får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 9,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Kommentarer

Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Vegetationens sammansättning varierar beroende på under-lag och geografisk belägenhet. Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen * silikatgräsmarker (6270)

Arealen ska vara minst 9,6 ha. Målet är att bevara och utveckla naturvärden som har tillkommit efter en lång kontinuitet av hävd i form av bete. Förekomsten av träd- och buskar som är att betrakta som igenväxningsvegetation är liten. Betesmarkerna ska vara opåverkade av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder. Utmärkande för naturtypen är att kärlväxtfloran är artrik och dominerad av hävdgynnade arter med ett stort inslag av typiska arter. Vid vegetationens slut ska det finnas ansamling av skadlig förna.

Bevarandetillstånd

Status är okänd.

6280 - Alvar

Areal: 3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Olika växtsamhällen på tunt eller obefintligt jordtäckte på kalkhällar. Vegetationen varierar bl.a. beroende på mark- och vattenförhållanden (kornstorlek, jorddjup, markrörelser m.m.) och hävd. Särskilt artrika miljöer utvecklas vid en småskalig blandning av små hälltytor, grusig vittringsjord och jordfyllda sprickor i berget. På svagdränerad mark utvecklas ofta en polygonstruktur beroende av bl.a. uppfrysningrörelser i vittringsgruset.

Två undertyper finns:

6280 a) *Nordiskt alvar med tunna (0–30 cm) vittringsjordar på (ordoviciska) kalkhällar.

Växttäckte, som sällan är helt slutet, är ofta artrikt. Flera olika växtsamhällen kan urskiljas, bl.a. fårsvingelalvar, solvändealvar och vätar.

6280 b) *Prekambriska kalkhällmarker med inget eller mycket tunt jordtäckte. Växttäckte är sällan helt slutet.

Kommentarer

Till naturtypen är ofta en artrik och särpräglad flora och fauna knuten. Detta gäller i synnerhet undertypen nordiskt alvar (6280 a) som i huvudsak förekommer på Öland och Gotland samt inom smärre områden i Västergötland. Några endemiska taxa av främst kärlväxter förekommer i naturtypen på Öland och Gotland.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte kan anses gå att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen * alvar (6280)

Arealen ska vara minst 3,0 ha. Alvar präglas av olika växtsamhällen på tunt eller obefintligt jordtäckte på kalkhällar. Växttäckte är uppsrucket. Målet med naturtypen är att hålla alvaret välhävdad och att inte tillåta att det blir igenväxt med en, slån och andra buskar. Träskiktet får inte heller bli för tätt där jorden har något större djup. Alvaret är även präglad av naturligt uppfrysningfenomen på vintern och av återkommande torkstress på sommaren. Den särpräglade florans och faunan som är knutna till alvaret ska bibehållas med naturlig artsammansättning. De för naturtypen typiska arters populationer ska inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

6410 - Fuktängar

Areal: 35,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. ”kalkfuktängen”.

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blååtäl, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Kommentarer

Fuktängar är en vanlig naturtyp i hela Sverige och är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. Naturtypen är beroende av hävd, antingen genom bete eller slåtter.

Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet. Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen fuktängar (6410)

Arealen ska vara minst 35,5 ha. Kalkfuktängar som hyser ett stort antal kalkgynnade och kalkkrävande arter. Fuktängarna innehåller ett flertal orkidéarter och andra skyddsvärda arter. Fuktängarna ska förbli öppna tack vare fortsatt hävd och genom kontinuerliga röjningsinsatser. Fuktängarnas hydrologi ska vara opåverkad. Typiska arters populationer får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd.

6510 - Slätterängar i låglandet

Areal: 1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Artrika, torra-friska, hävdpräglade ängar i Götaland samt under högsta kustlinjen i Svealand och Norrland. Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel (och ofta även använts som betesmark på senare tid), men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Kommentarer

Naturtypen har traditionellt utnyttjats för skörd av vinterfoder. I det gamla jordbrukssamhället var den slagna ängen därigenom ett av de viktigaste markslagen som täckte stora arealer. I och med övergången till rationellt jordbruk har denna naturtyp minskat mycket kraftigt och har numera ytterst liten betydelse i jordbruksproduktionen.

Blomrika slättermarker har mycket stor betydelse för många organismer som är knutna till odlingslandskapet, inte minst för slättergynnade kärlväxter och många insekter, i synnerhet fjärilar och vildbin. Dagens mycket små arealer artrika slättermarker är förmodligen en starkt bidragande orsak till att många fjärilar minskat katastrofalt.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte kan anses gå att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen slätterängar i låglandet (6510)

Arealen ska vara minst 1,0 ha. Slätterängen är präglad av en långvarig och kontinuerlig hävd. Kärlväxtfloran är artrik. Hävd i form av slätter, gärna med efterbete, ska upprätthållas i ängen för att långsiktigt bevara dess naturvärden. Slätter ska ske vid en relativt sen tidpunkt då ängsfloran har hunnit fröa av sig. Markens näringsstatus ska behållas mager genom att tillskottsutfodring inte sker. I slätterängen dominerar och gynnas hävdgynnade arter. Typiska och sällsynta arters populationer får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen bedöms ha ett gynnsamt bevarandetillstånd.

7230 - Rikkärr

Areal: 3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Minerotrofa myrar och rika källmiljöer oavsett lutning och förekomster av morfologiska strukturer, där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. Detta medför att pH-värdet i myren vanligen är 6 eller högre. Habitatets utbredningsområde överensstämmer med områden där berggrunden och/eller jordtäcket är rikt på baskatjoner, vanligtvis kalcium. Rikkärren är generellt oligotrofa-mesotrofa och näringsbegränsade då kalcium komplexbinder fosfat.

Torvdjupet är ofta grundare än i fattigare myrar och kan understiga 30 cm, men bottenskiktet byggs upp av rikkärssindikerande brunmossor (t ex släktena *Scorpidium* och *Campylium*) eller i vissa fall vitmossor. Morfologiska strukturer i torven utgörs i de fall de förekommer av tuvbildning, mindre sträng- och flarkbildningar och källkupoler.

Både öppna och trädklädda rikkärr inkluderas i habitatet, vilket kan ha en krontäckning av 0-100%. Vegetationen domineras av olika halvgräs och örter. Rikkärren har en speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden.

Tre undergrupper kan urskiljas:

- Öppna hävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Öppna ohävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Trädklädda och videbevuxna rikkärr (krontäckning 30-100%)

Naturlighetskriterier: Kärrets hydrologi och hydrokemi får inte vara tydligt generellt påverkad av antropogena ingrepp. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd, särskilt i södra Sverige har ängsbruk och betesdrift påverkat vegetationens sammansättning. Många rikkärr som inte fortsatt hävdas växer igen till sumpskog. Rikkärr stadda i igenväxning på grund av fysiska ingrepp eller utebliven hävd ska fortfarande hysa störningsgynnade arter eller vara möjliga att återställa utan omfattande insatser. Naturliga störningar kan dock medföra stabil rikkärsväxning även om krontäckningen är hög.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtypen rikkärr (7230)

Arealen ska vara minst 3,0 ha. Naturtypen är beroende av kontinuerlig hävd med regelbundna röjningsinsatser för att förhindra igenväxning. Även naturlig störning genom översvämningar är en viktig faktor för naturlig dynamik. Hydrologi och vattenkemi i våtmark och dess omgivning bibehålls opåverkade. Rikkärr tillförs ständigt basiskt, mineralrikt vatten. Rikkärren har hög artrikedom och utgör en viktig lokal för orkidéfloran. Typiska arters populationer får inte minska påtagligt. Rikkärren hålls fria från antropogen påverkan, t. ex. dikning för att bibehålla högt vattenstånd och naturlig dynamik.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

1974 - Alvarstånds, *Senecio jacobea* ssp. *gotlandicus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Livsmiljö

Alvarstånds växer i Sverige främst på Gotland och Öland. Den växer i torra, örtrika marker med hög kalkhalt, så kallad stäppäng. På Öland är det främst i öppna vegetationstyper dominerade av ängshavre, *Helictotrichon pratense*. På Gotland växer den huvudsakligen i gles, enbuskrik kalktallskog, gärna längs vägar och körspår.

Önskvärd naturlig stress och störning

Samtliga växtmiljöer har haft en långvarig men extensiv hävd. Alvarstånds gynnas av en måttlig störning, som håller markerna solöppna utan att påverka fältskiktet i någon högre grad.

Reproduktion och spridning

Alvarstånds frön är vindspridda, en uppskattning av spridningsavstånd är upp till 200 meter, i skog betydligt kortare.

Bevarandemål

Alvarstånds ska finnas kvar i området i en livskraftig population.

Bevarandetillstånd

Artens bevarandetillstånd är okänt.

A045 - Vitkindad gås, *Branta leucopsis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Den vitkindade gåsen häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten.

Spridningsförmåga

Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen någon km². Arten flyttar mellan häckningsområdena i Sverige och övervintringsplatserna i Holland.

Hotbild

För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek. Nya häckningslokaler har påträffats kontinuerligt de senaste 20 åren. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser starka häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran.

Bevarandemål

Den negativa utvecklingstrenden för vitkindad gås ska brytas. Artens population ska ha en stabil eller ökande populationsstorlek.

Bevarandetillstånd

Arten har inte ett gynnsamt bevarandetillstånd. Vikande trend av antalet par har konstaterats i fågelinventeringen de senaste 10 åren.

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Bruna kärrhöken är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver.

Spridningsförmåga

Under häckningstiden jagar bruna kärrhöken över arealer i storleksordningen 10–30 km².

Arten övervintrar i Medelhavsländerna och i tropiska Afrika.

Hotbild

Den bruna kärrhöken har tidigare varit starkt drabbad av miljögifter, men sedan alkylkvicksilverbetningen förbjöds 1966 och DDT-förbud infördes har situationen förbättrats högst avsevärt. För närvarande kan inga direkta hot anses föreligga mot brun kärrhök i Sverige.

Bevarandemål

Brun kärrhök ska ha en stabil populationsutveckling i området.

Bevarandetillstånd

Status är okänd.

A082 - Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Blå kärrhök bygger alltid sitt bo på marken i öppen terräng av olika karaktär; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar, men även i vass samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Födan utgörs av fåglar och smågnagare som den fångar i öppen terräng, allt ifrån hygge och myr till åker och äng.

Biotopvalet under övervintringen utgörs av öppna, trädfria marker som t.ex. åkrar, ängar, hedar, våtmarksområden.

Spridningsförmåga

Arten jagar under häckningstiden över arealer i storleksordningen 25-50 km².

De svenska blåhökarna övervintrar i Västeuropa från södra Skandinavien till Medelhavsområdet. Ett mindre antal fåglar övervintrar i Nordafrika.

Hotbild

Den sydsvenska populationen av blå kärrhök drabbades hårt av kvicksilverkatastrofen under 1960-talet och försvann totalt från denna del av landet i och med att de häckande paren vid Hornborgasjön försvann vid mitten av 1990-talet p.g.a. sjörestaureringen. Orsaken till att blå kärrhöken ej återetablerat sig i Sydsverige efter det att biocidsituationen förbättrats är okänd.

I norra Sverige har den häckande populationen av blå kärrhök successivt minskat under senaste 15-20 åren. En tänkbar orsak till detta kan vara en försämrad tillgång på smågnagare.

Den kraftigt minskade arealen av naturliga, fasta gräsmarker under de senaste 100 åren har med stor sannolikhet minskat födoutbudet för blå kärrhöken.

Möjligen är blå kärrhöken utsatt för miljögiftspåverkan i övervintringsområdena i Västeuropa. Arten skjuts dessutom illegalt i centrala och östra Europa, men omfattningen är okänd.

Bevarandemål

Arten ska förekomma som en rastande fågelart i området.

Bevarandetillstånd

Status är okänd.

A132 - Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Skärfläckan vill ha tillgång till lämpliga häckningsplatser i form av grunda vikar och bukter längs flacka kustpartier. Nyckelfaktorn är stora områden med grunt vatten och sandiga eller gytjtjiga bottenar. Arten kräver relativt stora områden och de bästa lokalerna omgärdas av öppna, välhävda strandängar.

Boet läggs mycket nära vattenlinjen, t.ex. på låglänta strandängar, i tångvallar, på låga holmar eller sandrevlar.

Spridningsförmåga

Skärfläckan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 25-50 ha.

Arten övervintrar i sydvästra Europa och nordvästra Afrika.

Hotbild

Brist på strandängar i hävd kan bli ett ökande hot i framtiden. Badturism och rörligt friluftsliv är lokalt ett hot mot beståndet i vart fall indirekt genom att fåglarna tvingas bort från de bästa häckningsplatserna och ut i sekundära miljöer. Störningar har resulterat i att många häckningar misslyckats. Upprepade störningar kan orsaka att hela kolonier överges.

Lokalt kan predation från räv och kråka vara ett stort problem.

Artens vana att placera boet precis i vattenlinjen gör att häckningarna ofta spolieras av stormar och högvattenperioder under våren och försommaren. Det finns tecken från Öland på att skärfläckan föredrar att häcka vid vattensamlingar omedelbart innanför den egentliga strandlinjen, något som skulle kunna vara ett försök att minska effekterna av höga vattennivåer under botiden.

Bevarandemål

Det ska finnas ett stabilt eller ökande antal par av skärfläcka i området.

Bevarandetillstånd

Status bedöms vara gynnsam.

A140 - Ljungpipare, *Pluvialis apricaria*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Ljungpiparen häckar huvudsakligen i fyra olika miljöer. I norra Sverige är det en karaktärsart på fjällhedar och lokalt även på större, trädlösa myrar. I södra Sverige finns ett tynande bestånd på trädlösa högmossar, samt ett tämligen starkt bestånd på Ölands alvar. Gemensamt för de olika populationerna är kraven på stora öppna områden, med låg och gärna något gles växtlighet.

Arten kräver stora sammanhängande öppna områden. Ljungpiparen är ytterligt sällsynt när den sammanhängande arealen öppen mark understiger 15 ha. Överstiger den öppna arealen 30 ha uppträder arten tämligen regelbundet, men det är först när den sammanhängande arealen öppen mark är större än 90 ha som arten finns på alla mossar.

De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket.

I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden.

Spridningsförmåga

Arten hävdar revir och rör sig då huvudsakligen inom ett område i storleksordningen 15-30 hektar.

Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa.

Hotbild

I södra Sverige är den kraftigt fortlöpande igenväxningen av öppna marker det stora hotet. Orsakerna till tillbakagången är flera, främst tidigare dikning och torrläggning av myrmark, ökad förekomst av träd och högväxta ris på högmossar till följd av atmosfäriskt nedfall av stora mängder kväve, minskad hävd av alvar och ljunghedar samt fragmentering av öppna marker genom igenväxning.

Den minskade odlingen i södra Sveriges skogsbygder kan eventuellt försvåra situationen för det sydliga beståndet, då den leder till sämre födosöksförhållanden under den krävande ägglägningsperioden.

Det nordliga beståndet är betydligt starkare. Hoten är mindre och utgörs främst av lokala planer på storskalig torvbrytning.

Bevarandemål

Ljungpipare ska återkomma som häckfågel på lokalen.

Bevarandetillstånd

Tillståndet bedöms vara ogynnsamt. Inget par har konstaterats häcka sedan 1988 i området.

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling. Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar. Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar.

Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen.

Som rastlokaler utnyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker.

Spridningsförmåga

Under häckningen rör sig fåglarna inom ett begränsat område, gissningsvis någon km².

Det skandinaviska beståndet övervintrar främst i Afrika söder om Sahara (Sahelzonen).

Hotbild

Sydliga bestånd

I södra och mellersta Sverige hotas de mycket fåtaliga bestånden främst av upphörande hävd av strandängsmiljöer, såväl längs kusten som i inlandet. Markavvattning eller framför allt tidigare invallning av fuktiga strandängsmiljöer har försämrat eller förstört tidigare livsmiljöer för arten. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer är ett hot, eftersom brushanen har relativt stora arealkrav.

Uppväxande träd och buskar på, och runt, goda häckningsmiljöer bidrar till ett ökat predationstryck från främst kråka, men även räv och grävling.

Höga halter av olika miljögifter i marin miljö, särskilt på rastplatserna längs Europas kuster liksom biocidanvändning på övervintringsområdena i Västafrika kan innebära ett hot. Torka på övervintringsområdena i Västafrika kan eventuellt påverka bestånden negativt.

Nordliga bestånd

Även här är uppsplittring av lämpliga häckningsmiljöer ett möjligt hot pga. brushanens relativt stora arealkrav. Storskalig torvutvinning i Norrlands inland skulle innebära en negativ inverkan, liksom markavvattning åtgärder.

Bevarandemål

Den negativa populationstrenden ska brytas och artens populationsstorlek ska stabiliseras eller öka.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Endast ett par har funnits i området de senaste 5 åren.

A166 - Grönbenan, Tringa glareola

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankna stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar.

De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar.

Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär.

Spridningsförmåga

Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

Arten övervintrar främst i tropiska Afrika, men delvis även i södra Afrika.

Hotbild

Det sydsvenska beståndet hotas av en utebliven hävd på sankna stränder. Även i Norrland kan beståndet ha missgynnats av minskande hävd av raningar och silängar.

Dikning av myrmark, framför allt tidigare och i södra Sverige, har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan.

Det norrländska beståndet kan lokalt komma att hotas av storskalig torvbrytning.

Bevarandemål

Arten ska utnyttja området som födosöksområde och rastplats

Bevarandetillstånd

Status bedöms som gynnsam.

A170 - Smalnäbbad simsnäppa, Phalaropus lobatus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Smalnäbbad simsnäppa behöver tillgång på lämplig föda i form av mygglarver, små vattenlevande insekter och stora planktiska kräftdjur. Lämpliga häckningsplatser är fisktomma fjällsjöar, myrgölar eller större flarkmyrar. Arten håller främst till i områden med vattenomflutna starrtuvor eller där starren bildar en gles bård ut mot öppet vatten. Det bestånd som finns i Bottniska viken och Skärgårdshavet häckar främst på små öar med rik förekomst av små vattensamlingar samt i grunda vikar.

Spridningsförmåga

Under häckningen rör sig paret inom ett begränsat område runt boplatsen.

Övervintrar i Indiska oceanen, till stor del ute till havs.

Hotbild

Fortsatt spridning och utplantering av fisk i fjällområdena kan leda till att viktiga häckningsmiljöer förstörs, inte bara för smalnäbbad simsnäppa utan även för andra arter som tär beroende av fiskfria vatten.

Dikning i anslutning till myrar riskerar att påverka arten negativt.

Bevarandemål

Arten ska utnyttja området som födosöksområde och rastplats

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

A190 - Skräntärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Skräntärna behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket i svenska vatten främst är abborre, mört och strömming. Den fiskar framför allt i grunda kustområden eller i kustnära (inom 30-40 km) sjöar. Lämplig plats för bobygge är flacka, vegetationsfattiga sandrevlar eller klippöar i havsbandet (egentliga Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken, även Vänerne). Arten häckar företrädesvis i koloni.

Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Häckningslokalen och dess omgivande arkipelag bör sakna fyrfota rovdjur, framför allt mink.

Arten är långlivad med relativt låg reproduktion.

Spridningsförmåga

Under häckningen kan födosökande skräntärnor uppsöka fiskrika vatten åtskilliga mil från boplatsen.

Skräntärnan övervintrar i tropiska Västafrika, där floden Nigers inlandsdelta i Mali är särskilt betydelsefullt.

Hotbild

Mänsklig störning på häckningslokalerna under maj – juli/augusti, främst orsakat av friluftsliv (landning av båtar på häckningsskär, badande folk etc.) kan få tärnorna att överge sina häckningsplatser. Etablering av mink på de öar eller i de skärgårdsområden där arten häckar är ett ökande problem. Försämrade tillgång på lämplig fiskföda i innerskärgårdsområden och kustnära sjöar kan innebära hot mot för yngningen. Igenväxning av träd och/eller buskar på de öar som arten häckar på kan medföra att ön överges.

Spridning och ackumulering av miljögifter i akvatisk miljö har negativa effekter på häckningsutfallet. Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Beskattning av arten under flyttningen genom Europa och framför allt i övervintringsområdena i tropiska Afrika, vilket kan innebära ett långsiktigt hot mot bestånden.

Bevarandemål

Den vikande populationstrenden ska brytas och artens populationsstorlek ska bli stabil eller öka.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. De senaste fem åren har endast ett par funnits i området.

A193 - Fisktärna, Sterna hirundo

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser.

För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras nå häckningsplatserna.

Spridningsförmåga

Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppssudden.

Hotbild

I innerskärgårdarna och större insjöar, t.ex. Mälaren, medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv stora störningar. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.

Lokalt kan förekomst av mink leda till att kolonier försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.

Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandemål

Populationen av fisktärna ska förbli stabil eller visa en ökande trend.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

A194 - Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Silvertärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden framför allt frånvaro av mink och räv.

Spridningsförmåga

Under häckningen födosöker silvertärnorna inom ett område i storleksordningen 25 km². Arten övervintrar längs södra Afrikas kust och i Södra Ishavet.

Hotbild

I skärgårdarna medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv lokalt stora störningar.

Ohävd och igenväxning av tidigare öppna kust- och skärgårdsområden kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet. Lokalt kan förekomst av mink leda till att arten försvinner.

Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandemål

Silvertärnans populationsstorlek ska vara stabil eller visa en ökande trend i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

A195 - Småtärna, *Sterna albifrons* (nytt namn *Sternula albifrons*)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Småtärnan behöver föda i form av småfisk och större kräftdjur. Arten är strikt bunden till långgrunda strandområden och jagar i regel patrullerande utanför strandlinjen. Tillgång på lämpliga häckningsplatser är av allt att döma en begränsande faktor. Arten häckar på kala sandstränder, på låga sand- eller grusrevlar och på industri- och utfyllnadsmark vid kusten. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden och framför allt mink och räv bör hindras nå häckningsplatserna. Uppsättning av tornfalksholkar måste undvikas i närheten av tärnkolonier.

Spridningsförmåga

Under häckningen kan födosöken utsträckas åtskilliga km bort från boplatserna.

Arten övervintrar längs Afrikas västkust.

Hotbild

Badturism och rörligt friluftsliv är ett hot mot beståndet – i vart fall indirekt genom att fåglarna tvingas bort från de bästa häckningsplatserna och ut i sekundära miljöer. Som en följd av detta misslyckas många häckningar när bon har laggs på mindre lämpliga platser. Det fria fisket längs kusterna har också lett till att häckningar spolierats, när sportfiskare uppehållit sig alltför nära boplatserna under längre tid.

Expansionen av gråtrut längs kusterna har lokalt lett till att småtärnan trängts undan från sina häckningsplatser.

Småtärnan är relativt långlivad vilket gör den extra känslig för miljögifter.

Bevarandemål

Den negativa populationstrenden ska brytas och populationsstorleken ska bli stabil eller visa en ökande trend.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms inte vara gynnsamt. Arten har förekommit med något enstaka par de senaste åren.

A197 - Svarttärna, *Chlidonias niger*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Svarttärnan bygger en tämligen stor, men slarvigt hopsatt bale på den flytande växtligheten, vilket gör den känslig för förändringar i vattenstånd och oväder med kraftiga vindar och stora vågor. Tillgången på lämpliga häckningsplatser i form av näringsrika sjöar, dammar och alvarsjöar med rik flytbladsvegetation är en begränsade faktor.

God tillgång på föda i form av alla slags insekter (främst akvatiska arter) och fiskyngel är viktig. Arten födosöker främst över öppet vatten, men även över kärr, våta strandängar och andra våtmarker.

Spridningsförmåga

De vuxna fåglarna kan förflytta sig åtskilliga km (upp till åtminstone en halvmil) från boplatserna till goda födosöksområden.

Svarttärnan övervintrar i tropiska Afrika.

Hotbild

Svarttärnan hotas främst av reglering, torrläggning och igenväxning av våtmarker och kärr.

Minskande hävd längs stränder leder till att den för insektslivet så viktiga blå bården försvinner och därmed kan födotillgången reduceras betydligt. Störningar vid kolonierna under den tidiga etableringsfasen kan få arten att överge bona. Minken kan vara en allvarlig predator på svarttärnans ägg och bon och kan vara en bidragande orsak till att arten ofta misslyckas med häckningen.

Bevarandemål

Svarttärna (*Chlidonias niger*) skall fortsatt nyttja området för födosök.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt.

A307 - Höksångare, Sylvia nisoria

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Höksångaren håller främst till i buskrika naturbetesmarker på alvarmark, strandängar och skärgårdsöar. Arten föredrar områden med stora och täta buskage av en, hagtorn, nypon, slån och ölandstök. I reviren bör dessutom finnas enstaka överståndare, t.ex. högväxt björk, rönn eller oxel, som utnyttjas som sångplatser och under födosöket.

Höksångaren häckar ofta i direkt anslutning till områden med häckande törnskata. Detta kan delvis bero på arternas likartade biotopval, men det finns även uppgifter som tyder på att höksångaren aktivt söker sig till törnskaterevir för att dra nytta av denna arts aggressiva försvar av reviret.

Höksångaren gynnas förmodligen av rik förekomst av bärande och blommande buskar med därmed följande rik insektsförekomst.

Spridningsförmåga

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 12 ha.

Höksångaren övervintrar i östra Afrika.

Hotbild

Alltför kraftig igenväxning liksom alltför kraftiga röjningsinsatser i naturbetesmarker missgynnar höksångaren. Arten är som talrikast under den älskliga fasen, d.v.s. under ett relativt kortvarigt igenväxningsstadium på vägen mellan öppna betesmarker och täta buskmarker.

Bevarandemål

Arten ska finnas kvar i området som häckfågel.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillstånd bedöms vara gynnsamt.

A338 - Törnskata, *Lanius collurio*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor.

På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten för växter och insekter är hög.

Optimala hyggen för törnskatan karaktäriseras av hyggen utan fröträd och/eller högsjärmar, d.v.s. den gamla typen av hyggen. Generellt får törnskatan fler ungar på hyggen än på jordbruksmark beroende på lägre predation. Törnskatan föredrar hyggen som planteras med gran. Dessa nyttjas till cirka 15 år efter planteringen. Från Dalarna och norrut är hyggen den viktigaste biotopen för törnskatan.

Spridningsförmåga

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 5 ha.

Törnskatan övervintrar i tropiska östra och södra Afrika.

Hotbild

Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark i skogs- och mellanbygderna, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker, allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker och avsaknad av brandfält i skogslandskapet.

Törnskatan förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter. Enbart kortbetade marker är således inte optimala för törnskator.

Kraftig torka under en lång rad av år i övervintringsområdena i södra Afrika kan bidra till tillbakagången.

Bevarandemål

Arten ska fortsätta att vara häckfågel i området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt.

A466 - Sydlig kärrsnäppa, *Calidris alpina schinzii*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den sydliga kärrsnäppan är knuten till öppna och blöta gräsmarker. I Sverige häckar den numera nästan enbart på betade havsstrandängar. Vegetationen får helst inte bli högre än 10–20 cm och närhet till vatten och dyiga stränder är ett huvudkrav.

Den sydliga kärrsnäppans strikta biotopkrav gör den mycket sårbar för relativt små landskapsförändringar, som t.ex. ett minskat betetryck på de ängsmarker där den häckar. Å andra sidan kan ett alltför intensivt betetryck (>2 nötkreatur/ha), speciellt i kombination med ett för tidigt utsläpp av betesdjur, orsaka omfattande boförluster p.g.a. att djuren trampar sönder bona. Den minskade arealen betesmark har jämte utdikning och uppodling medfört att den sydliga kärrsnäppan minskat kraftigt i antal i hela Nordvästeuropa (ej så markant på Island och delar av Brittiska öarna). För små, relativt isolerade populationer, som de i Sydsverige, är även ett högt predationstryck från t.ex. kråkfåglar och rävar ett allvarligt hot mot artens existens. Förekomst av träd, buskar eller andra högre föremål på eller intill en i övrigt välhävdad strandäng kan medföra att kärrsnäppan (m.fl. markhäckare) skyr området, då träd och liknande utgör utmärkta utsiktsposter för kråkor och andra predatorer.

Bevarandemål

Den negativa trenden i populationsutvecklingen i området ska brytas och populationsstorleken ska bli stabil eller visa en ökande trend.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är inte gynnsamt. Minskande trend de senaste åren.

Dokumentation

ArtDatabanken. Faktablad för rödlistade arter. www.artdatabanken.se

Forslund, M (red). 2001. Natur och kultur på Öland. Naturvårdsprogram för Kalmar län. Länsstyrelsen i Kalmar län.

Hylander, K., 1993. Våtmarksinventering av Öland. Länsstyrelsen i Kalmar län. Meddelande 1994:3.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Databas för häckfågelinventering på Ölands sjömarker till och med 2016.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Naturvårdens riksintressen, Öland. Meddelande 1989:14.

Uppdaterade versioner finns på Länsstyrelsens hemsida. www.lansstyrelsen.se/kalmar

Länsstyrelsen i Kalmar. 1995. Odlingslandskapet i Kalmar län – Bevarandeprogram Borgholms kommun. Meddelande 1995:25.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Skötselplan för naturreservatet Östra Vässbys sjömarker (2000)

Länsstyrelsen i Kalmar län. Skötselplan för naturreservatet Hjälmsstad sjömarker (2001)

Länsstyrelsen i Kalmar län. Skötselplan för naturreservatet Marsjö sjömarker (2001)

Länsstyrelsen i Kalmar län. Skötselplan för naturreservatet Södviks sjömarker (2001)

Länsstyrelsen i Kalmar län. Ängs- och hagmarksinventering, Borgholms kommun. Meddelande 1991:03.

Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Kust och hav. Rapport 4914 Stockholm.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar för Natura 2000. Naturvårdsverkets hemsida. www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket. Sveriges Natura 2000-områden. Naturvårdsverkets hemsida. www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Pettersson, Jan 2001. Fåglar på Ölands sjömarker 1988 och 1998. Meddelande 2001:12.

Länsstyrelsen i Kalmar län informerar.

Wallin Mats, Wallin Kjell och Truvé Johan. Fågelfauna på Ölands sjömarker - inventeringar 1988-2008. Meddelande 2009:8.

Opublicerat källmaterial

Åtagandeplaner för EU:s miljö stöd

Ängs- och Betesmarksinventeringen 2002-2004

Bilagor

Förteckning över rödlistade arter påträffade i området

Objektskarta

Karta över Natura 2000-habitat i objektet

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori
ALGER		
raggsträfsse *	<i>Chara horrida</i>	NT
FJÄRILAR		
silversmygare	<i>Hesperia comma</i>	NT
glasörtssmåstämval	<i>Scrobipalpa salicorniae</i>	VU
sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT
mindre blåvinge	<i>Cupido minimus</i>	NT
mindre purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT
svartfläckig blåvinge *	<i>Phengaris arion</i>	NT
puktörnefjädersmott	<i>Marasmarcha lunaedactyla</i>	NT
FÅGLAR		
svärta	<i>Melanitta fusca</i>	NT
svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
småtärna	<i>Sternula albifrons</i>	VU
ejder	<i>Somateria mollissima</i>	VU
brushane *	<i>Calidris pugnax</i>	VU
brunand	<i>Aythya ferina</i>	VU
rödspov *	<i>Limosa limosa</i>	CR
storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT
roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	VU
skrântärna *	<i>Hydroprogne caspia</i>	NT
kornknarr *	<i>Crex crex</i>	NT
småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana</i>	VU
rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
bergand	<i>Aythya marila</i>	VU
stjärtand	<i>Anas acuta</i>	VU
årta	<i>Anas querquedula</i>	VU
höksångare	<i>Sylvia nisoria</i>	VU
buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
kentsk tärna	<i>Sterna sandvicensis</i>	VU
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
kärrensäppa, underarten schinzii *	<i>Calidris alpina schinzii</i>	CR
gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT
rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	VU
gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
KÄRLVÄXTER		
saltmålla	<i>Atriplex pedunculata</i>	EN
månblåbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	NT
majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
strandnål	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	NT
slidsilja	<i>Selinum dubium</i>	NT
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
rödsäv	<i>Blysmus rufus</i>	NT
jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
ljungsnärja	<i>Cuscuta epithimum</i>	VU
stallört	<i>Ononis spinosa subsp. hircina</i>	VU
ljungögontröst	<i>Euphrasia micrantha</i>	VU
äkta ljungsnärja	<i>Cuscuta epithimum var. epithimum</i>	VU
honungsblomster	<i>Herminium monorchis</i>	VU
flockarun	<i>Centaurium erythraea var. erythraea</i>	VU
ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
vanlig backtimjan	<i>Thymus serpyllum subsp. serpyllum</i>	NT
skogsklocka	<i>Campanula cervicaria</i>	NT
östkustarv	<i>Cerastium subtetrandrum</i>	NT
backsmörblomma	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	NT

riddarsporre	<i>Consolida regalis</i>	NT
sandtimotej	<i>Phleum arenarium</i>	EN
kransborre	<i>Marrubium vulgare</i>	EN
ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>	NT
backklöver	<i>Trifolium montanum</i>	NT
grusnejlika	<i>Gypsophila muralis</i>	EN
loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia subsp. bifolia</i>	NT
kalkbräken	<i>Gymnocarpium robertianum</i>	NT
plattsäv	<i>Blysmus compressus</i>	NT
ljus solvända	<i>Helianthemum nummularium subsp. nummularium</i>	NT
etternässla	<i>Urtica urens</i>	NT
vanlig sandviol	<i>Viola rupestris subsp. rupestris</i>	NT
piggistel	<i>Carduus acanthoides</i>	NT
bredarun	<i>Centaurium erythraea</i>	VU
slätterfibbla	<i>Hypochaeris maculata</i>	VU
toppjungfrulin	<i>Polygala comosa</i>	VU
backfingerört	<i>Potentilla sternerii</i>	NT
SKALBAGGAR		
brun sammetslöpare	<i>Chlaenius tristis</i>	NT
rakhorndyvel	<i>Onthophagus nuchicornis</i>	NT
röllikfallbagge	<i>Cryptocephalus bilineatus</i>	NT
STORSVAMPAR		
brun ängsvaxskivling	<i>Cuphophyllus colemannianus</i>	NT
ögonvaxskivling	<i>Cuphophyllus virgineus var. fuscescens</i>	NT
kalkvaxskivling	<i>Hygrocybe calciphila</i>	NT
musseronvaxskivling	<i>Cuphophyllus fornicatus</i>	NT
korpnopping	<i>Entoloma corvinum</i>	NT
ljus ängsfingersvamp	<i>Ramariopsis subtilis</i>	NT
dvärgjordstjärna	<i>Geastrum schmidelii</i>	NT
trubbfingersvamp	<i>Clavulinopsis cinereoides</i>	VU
stornopping	<i>Entoloma griseocyaneum</i>	NT
stjälkröksvamp	<i>Tulostoma brumale</i>	NT

* =Åtgärdsprogram för arten finns/planeras

Rödlistekategorier:

RE - Försvunnen

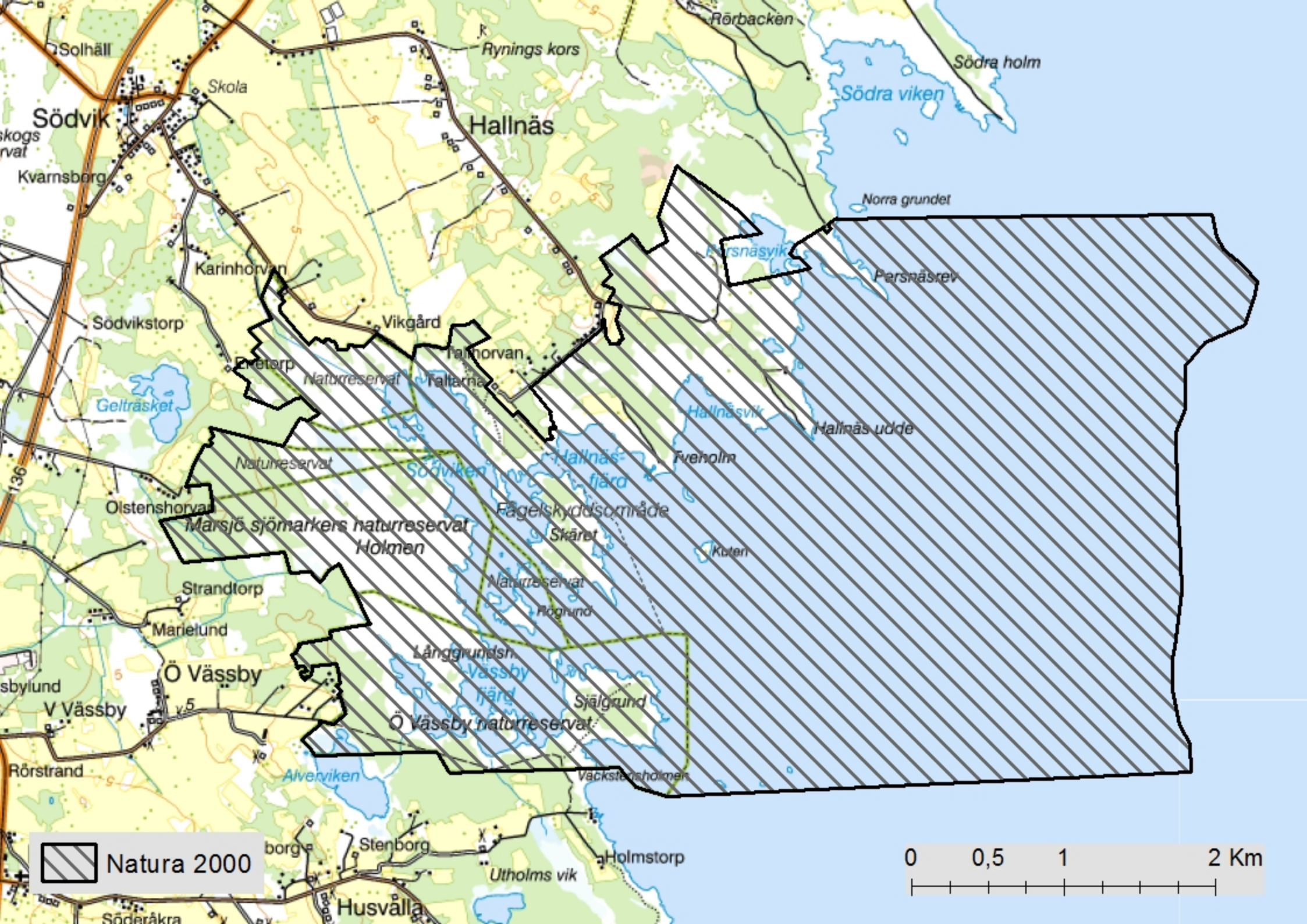
CR - Akut hotad

EN - Starkt hotad

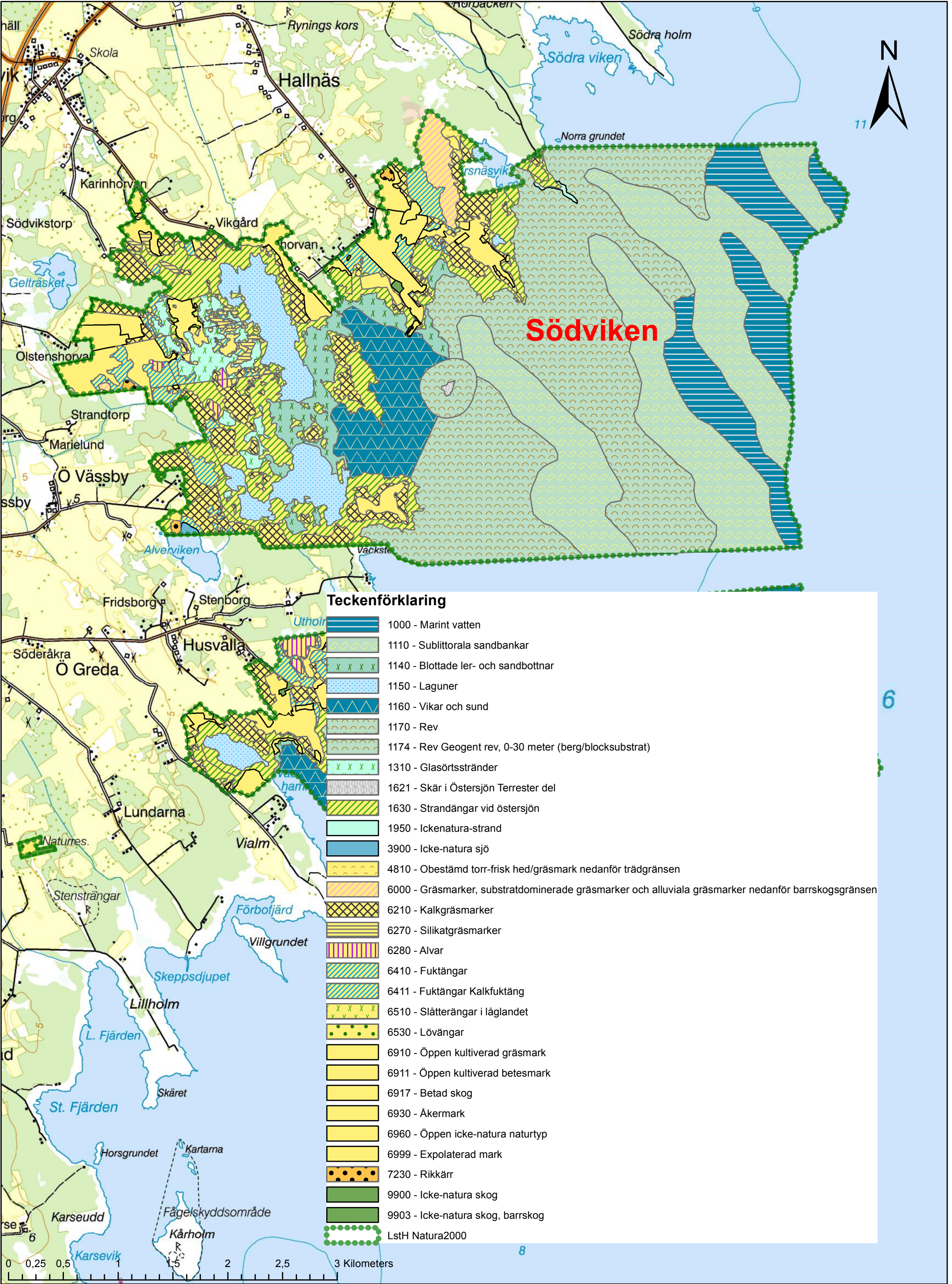
VU - Sårbar

NT - Missgynnad

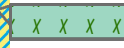

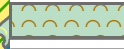

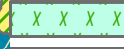

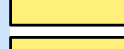

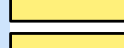

DD - Kunskapsbrist

Natura 2000- habitat i objekt Södviken SE0330084

Teckenförklaring

- 1000 - Marint vatten
- 1110 - Sublitorala sandbankar
- 1140 - Blottade ler- och sandbottnar
- 1150 - Laguner
- 1160 - Vikar och sund
- 1170 - Rev
- 1174 - Rev Geogent rev, 0-30 meter (berg/blocks substrat)
- 1310 - Glasörtsstränder
- 1621 - Skär i Östersjön Terrester del
- 1630 - Strandängar vid östersjön
- 1950 - Ickenatura-strand
- 3900 - Icke-natura sjö
- 4810 - Obestämmd torr-frisk hed/gräsmark nedanför trädgränsen
- 6000 - Gräsmarker, substratdominerade gräsmarker och alluviala gräsmarker nedanför barrskogsgränsen
- 6210 - Kalkgräsmarker
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6280 - Alvar
- 6410 - Fuktängar
- 6411 - Fuktängar Kalkfuktäng
- 6510 - Slätterängar i låglandet
- 6530 - Lövängar
- 6910 - Öppen kultiverad gräsmark
- 6911 - Öppen kultiverad betesmark
- 6917 - Betad skog
- 6930 - Åkermark
- 6960 - Öppen icke-natura naturtyp
- 6999 - Expolaterad mark
- 7230 - Rikkärr
- 9900 - Icke-natura skog
- 9903 - Icke-natura skog, barrskog
- LstH Natura2000

